

-DE AYRI MI ? BİTİŞİK Mİ?

UNUTMA: -de (-da) 'yı cümleden çıkarıp okuduğumuzda, cümlelerin anlamı bozulmuyorsa ayrı yazıyoruz.

Aşağıdaki cümlelerde “de” ve “da” ların yazılışlarını inceleyiniz. Doğru yazılanların başına (D), yanlış yazılanların başına (Y) yazınız.

( ) Ev de misafirler var.	1( ) Ödevlerimi bilgisayar da yaptım.
( ) Öğretmen bana da teşekkür etti.	1( ) Berke kanepede uyuyor.
( ) Eldivenlerim siz de kalmış.	1( ) Dayımda buraya gelecek.
( ) Baharda rengarenk çiçekler açar.	1( ) Bende okula gitmek istiyorum.
( ) Gülperi de grip olmuş.	1( ) Kitabımı Ali de okumak istedi.
( ) Kitabım Emre de kaldı.	1( ) Annemide dinledim.
( ) Haziranda okullar kapanacak.	1( ) Marketlerde indirim vardı.
( ) Size hangi konu da yardımcı olabilirim?	( ) Radyoda dinlediğim şarkıyı ezberledim.

KONU TESTİ

- Aşağıdaki tümceler hangisinde “de da” nin yazımı yanlıştır?
A) Kalemim sen de kalmış. B) Çantam evde kalmış.
C) Okulumuzda spor salonu var. D) Topumu bahçede unuttum.
- Hangi cümledeki “da, de” nin yazımı yanlıştır?
A) Sanki zamanımız var da kalmıyoruz. B) Halı da koltuk da tertemiz olmuştu.
C) Davet etti de gitmediniz mi? D) Geleceğin kökleri mazi de aranmalıdır.
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “de da” nin yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?
A) Bu soruyu ben de bildim. B) Bu görüşüde beğenmedim.
C) Şu sokakta yangın çıktı. D) Kalemim arkadaşım da kalmış.
- Aşağıdaki tümceler hangisinde “de ” nin yazımıyla ilgili hata yapılmıştır?
A) Akşam da biraz kitap okuyacağım. B) İlkbahar da tüm doğa canlanır.
C) Durakta otobüs bekleyeceğim. D) Sinemayı da tiyatroyu da severim.
- Aşağıdaki tümcelerden hangisinde –de nin yazımında yanlışlık vardır?
A) Berke de geziye katılacakmış. B) Evimize yeni perde aldık.
C) Yaşlı bir dede biz de kaldı. D) Kalemim sende mi kalmış.
- Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde “-de, -da” eki yanlış yazılmıştır?
A) Sınavlarda başarısı devam ediyor. B) Şu duvarda güzel bir resim vardı.
C) Benim ödevimi de sen yapar mısın? D) Onun görevinde bir türlü bitmiyor.
- Aşağıdaki tümcelerden hangisinde ayrı yazılması gereken –de bitişik yazılmıştır?
A) Bu caddede trafik çok yoğunur. B) Babam koltukta oturuyor.
C) Köpeğim de durmadan havlıyor. D) Tokalarım Ayşe’de kaldı.
- Özel isimlere aşağıdaki eklerden hangisi gelirse kesme işareti ile ayrılır?
A) –li B) –ler C) –gil D) –de
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “da, de” nin yazımı yanlıştır?
A) Bu işi annemde biliyor. B) Sevgide sınır olmaz.
C) Babam fabrikada çok yoruluyor. D) Bugün okulda eğlence vardı.
- Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “da, de” nin yazımında yanlışlık yapılmıştır?
A) Yolda beni gördü de hiç oralı olmadı. B) Sen, onu bir de okulda gör.
C) O, evde sessiz durmazdı. D) Tatilde bizde gelerseniz çok seviniriz.

“-Kİ” EKİNİN YAZIMI

Cümlelerde geçen “-ki” bazen önündeki sözcükle bitişik bazen de önündeki sözcükten ayrı şekilde yazılır. Örneğin; Duvardaki saat yanlış gösteriyor.

(“-ki” önünde bulunan “duvar” sözcüğüyle bitişik yazılmıştır.)

Nasrettin Hoca bakmış ki arkasında kimse kalmamış.

(“-ki” önünde bulunan “bakmış” sözcüğünden ayrı yazılmıştır.)

Peki “-ki” ekinin bitişik mi, ayrı mı yazılacağını nasıl anlayacağız?

Hemen yöntemimize bakalım:

“-ki” önünde bulunan kelime ile birlikte altı çizilir.

Cümledeki diğer kelimeler dikkate alınmaz.

Altını çizdiğimiz kelimeye “-ler” ekini getiririz.

✓ Oluşan kelime anlamlı ise bitişik yazılmalıdır.

✓ Anlamlı değil ise ayrı yazılmalıdır.

!!! Özel bir kural vardır. Oysaki, mademki, halbuki, belki, çünkü, sanki kelimelerinde bu kural aranmaz, direk bitişik yazılır.

Örnekleri inceleyelim:

Bendeki kalem kırıldı.

Bendeki sözcüğüne “-ler” ekini getiriyorum.

Bendekiler anlamlı mıdır?

Evet . O halde “-ki” bitişik yazılmalıdır.

Sen ki sınıf öğretmenisin.

Sen ki sözcüğüne “-ler” ekini getiriyorum.

Senkiler anlamlı mıdır?

Hayır . O halde “-ki” ayrı yazılmalıdır.

“-Kİ” YAZIM ETKİNLİKLERİ

Aşağıdaki cümlelerin içinde bulunan “-ki” eki; bitişik ise ..ki...-... ayrı ise ...-..ki.. şeklinde yazınız.

Bankada ....-.... paranın hepsini kullanmış.

Sen de gel ....-.... bu işi bir çözüme kavuşturalım.

Hava o kadar soğuk....-.... ellerim buz tuttu.

Saygılı ol....-.... saygı göresin.

Dışimde....-.... dolgu düştü düşecek.

Aklım vitrinde ....-.... ayakkabıda kaldı.

Bahçede....-.... ağaçları ve sebzeleri suladım.

Dolapta....-.... bütün elbiseleri yıkadım.

Parka gel....-.... oynayalım.

Yarın ....-.... törende görev alacak mısın?

Bizim okulun....-.... diğer okullarinkilerden daha yeniydi.

Çocuk öyle ağlıyordu ....-.... duyunca içim parçalandı.

Bir adam ....-.... iyilikten hiç anlamaz.

Sende....-.... kitabı bir süre ödünç alabilir miyim?

Okula erken git....-.... dersi kaçırmayasın!

Buraya geldim ....-.... seni göreyim.

Eve geldim ....-.... sular akıyor.

Öyle bir düştü ....-.... dizi yarıldı.

Kİ EKİNİN YAZIMI

Ek olan -ki kelimelerin sonuna eklenir ve bitişik yazılır. Bağlaç olan -ki kendinden önceki ve sonraki kelimelerden ayrı yazılır.

❖ “-ki” ekini cümleden çıkardığımızda anlam bozuluyorsa BİTİŞİK yazılır. (ek)

❖ “-ki” ekini cümleden çıkardığımızda anlam bozulmuyorsa AYRI yazılır. (Bağlaç)

Aşağıdaki cümleleri okuyalım .-ki eki bağlaç ise A(ayrı) ,kelimedeki ek ise B (bitişik)kutusunu işaretleyelim.

CÜMLELER	B	A
O cetveldeki leke çok dikkatimi çekiyor.	X	
Güneş öyle güzel parlıyordu ki içim neşeye doldu		X
Dış fırçasındaki kıllar iyice kirlenmişti.		
Halı sahadaki maça katılamayacağım.		
Arkadaşlarım öyle gürültülüki dersi dinleyemiyorum.		
Gözündeki gözlüğün camı çok kirlenmiş.		
Evdeki kitapta çok zor bir soruyla karşılaştım.		
Yağmur yağmadiki buğdaylar daha verimli olsun.		
Bir şey bilmiyorki konuşsun.		
Yeni kazağındaki renkler ne hoş.		
Bahçedeki elmaları topladık.		
Bu yarışmada derece alırmıyımki.		
Benki hep senin yanında yer aldım.		
Şu gülün yanına yaklaştı fotoğrafını çekeyim.		
Silgim o kadar güzelki kullanmaya kıyamıyorum.		
Dışarı çıkmadımki nasıl göreyim.		
Oyundaki sözlerine çok alındım.		
Suçum yokki bana neden kızılıyorsun.		
Burhanalp öyle iyi bir arkadaşki bana kalem verdi.		
Yaşlı dede öyle kuvvetli hıştırdıki takma dişi çıktı.		
Evdeki turuncu koltuk çok rahat.		
Ayberk ile Celil'inki aynı kırtasiyeden alınmış.		
Baktımki bu iş böyle olmayacak arkadaşlarımı çağırıp konuştum.		

-DE -DA YAZIM ÇALIŞMASI

!!! -de (-da) 'yı cümleden çıkarıp okuduğumuzda, cümlelerin anlamı bozulmuyorsa aynı vazıvoruz.

CÜMLE	D	Y
Alacak ya da almayacak.	x	
Ali'de kırmızı bir araba var mı?		
Amcası da halası da düğüne geldi.		
Antalya'da raylı sistem çalışması var.		
Arabayı satıp da arsa mı alsak?"		
Arkadaşımda da bundan var.		
Ayda yılda bir uğrar oldu.		
Baharda rengarenk çiçekler açar.		
Bakkaldan da alışveriş yaparız.		
Bayrağımızda, yurdumuzda kutsaldır.		
Bazen yanlış yapmakta faydalı oluyor.		
Ben ağlamayayım da kimler ağlasın?"		
Bende okula gitmek istiyorum.		
Berke kanepede uyuyor.		
Biz de Kozaklı'ya gideceğiz.		
Bize Ahmet'de gelecek.		
Bizim Ahmet de gelsin.		
Bu golü sen de olsan yerdin.		
Bu testi de hemen çözdüm.		
Bununda bir nedeni olması gerekir		
Büyüyecek de bana bakacak.		
Cananda akşam bizde yatacakmış.		
Ceketimi kardeşimde kullanıyor.		
Çalış da çalış...		
Çalışıp da kazanacaksın.		
Çamaşırları elde yıkıyormuş.		
Çocuklar okusun da ne okursa okusun		
Çoraplarımıda yıkadım.		
Dayımda buraya gelecek.		
Deniz de kum, on da para.		
Duvarda tablo asılıydı.		
Dün gece de eve geç gelmiş.		
Elde avuçta ne varsa bitti.		
Eldivenlerim siz de kalmış.		
Ev de misafirler var.		
Evde arkadaşlarıyla test çözüyordu.		
Gel Osman'ım, otur da yemek ye.		
Gülperi de grip olmuş.		
Haberi evine de bildirmişler.		
Hasan, Özkan'ıda simamaya götürmüş.		
Hazal da münazarada güzel anlattı.		
Haziranda okullar kapanacak.		
Her şey yerli yerinde.		
Yaşasın! Bende gelebileceğim.		
İsmail akşam siz de kalmış.		

CÜMLE	D	Y
Kaan'ın da ayakkabısı var.		
Kalemim Didem'de kalmış.		
Kapıda bekliyor.		
Kardeşim okul da çok yaramazlık yapmış.		
Kerem'de para kalmamış.		
Kitabım Emre de kaldı.		
Kitabımı Ali de okumak istedi.		
Kitapta güzel resimler var		
Komşuda yangın çıkmış.		
Marketler de indirim vardı.		
Nisan sonunda çiçekler açar.		
Okulda kitaplar var.		
Onunla konuşsam da beni dinlemez		
Osman yangında çok korktu.		
Ödevlerimi bilgisayar da yaptım.		
Öğretmen bana da teşekkür etti.		
Ömer, benim de arkadaşımdır.		
Piyango sanada mı çıkmadı.		
Radyoda dinlediğim şarkıyı ezberledim.		
Saat yedide mi gelecekmiş?		
Salon da gösteri yapacağız.		
Selma da sınıfta kaldı.		
Sen de bu işe ortak mısın?		
Sen de mi böyle düşünüyorsun.		
Sen onlarda mı kalacaksın.		
Sena da baloya gitti.		
Sende bir şeylerim kaldı		
Sende bizimle gel.		
Sende para var mı?		
Sende mi yalan söyledin.		
Seni gördüm de içim rahat etti.		
Sınıfları da havalandıralım.		
Sinanda bizimle gelecekmiş.		
Siz ayakta kaldınız.		
Size hangi konu da yardımcı olabilirim?		
Sorsan da söylemem.		
Suyu bir yudumda içti.		
Tatilde bizde gelerseniz çok sevinirim.		
Teyzemin oğlu da bana kızdı		
Üzümlerin üzerinde farklı lekeler vardı.		
Yağmur yağınca arabada yıkanmış oldu.		
Yemeğin yanına salata da ister misin?"		
Yerde çamur var, dikkat et!		
Yol da bir kedi gördüm.		

“Kİ” EKİNİN YAZIMI

Dikkat et!!!

“-ki” ekini cümleden çıkardığımızda anlam bozuluyorsa BİTİŞİK yazılır. (ek)

“-ki” ekini cümleden çıkardığımızda anlam bozulmuyorsa AYRI yazılır. (Bağlaç)

Aşağıdaki cümlelerde eklerin doğru yazılıp yazılmadığını kontrol ediniz.

NO:	CÜMLE	DOĞRU	YANLIŞ
1	Okula git ki okumayı öğrenesin		
2	Poyraz yanda ki sıraya otursun		
3	Barajda ki su seviyesi düşmeye başlamış.		
4	Sınıftakiler oldukça korkmuşlardı bu durumdan.		
5	Bilmemki bu parayı kimden bulsak.		
6	Seninki yine ortalığı dağıtmış.		
7	Sendeki gözler kimde var?		
8	Anladımki yalanmış sözlerin.		
9	Ondaki incelik dillere destan		
10	Bunu senin yanına bırakır mıyım ki?		
11	Belaki ne bela bu adam yahu!		
12	İyi ki sen varsın şekerim.		
13	Görülüyorki işler yolunda gidiyor.		
14	Akşamki yemek çok güzeldi		
15	Sabahki maç daha zevkliydi.		
16	Bahçedeki kedi kaçmış.		
17	Şuradaki evde oturuyoruz.		
18	Bankada ki paralar bitti		
19	Bunu çok beğendimki aldım.		
20	Okulda ki arkadaşlarımla maç yaptım.		
21	Bizimkiler maça gitti.		
22	Şurada ki kalemi kim aldı?		
23	Sendeki küpeler altın mı?		
24	Evdeki hesap çarşıya uymadı		
25	Yarın giderken onunkini alırsın		
26	Yarınki törende görev alacak mısın?		
27	Baktım ki bu iş böyle olmayacak		
28	Çalışki ,başarılı olası		
29	Bize geldi mi ki?		
30	Acaba hepsini doğru yaptım mıki?		
31	Saatinde ki yelkovan koptu mu?		
32	Sendeki küpeler altın mı?		
33	Şöyle gel ki yüzünü göreyim.		
34	San ki seni bir yerden tanıyorum.		
35	Evdeki hesap çarşıya uymadı.		
36	Belinde ki kemeri çok beğendim.		
37	Doğru söyleki herkes sana güvensin.		
38	Senki benim en iyi arkadaşımın.		